

Η μαγεία της κλασικής ρωσικής λογοτεχνίας

Ελένη Σκοτεινιώτη

δρ. Φιλολογίας

Εργαστήριο Θεάτρου

ΠΑΥΣΙΣ

Η μαγεία της ρωσικής λογοτεχνίας

Ν. Καζαντζάκη

Ιστορία της Ρωσικής Λογοτεχνίας
(έκδ. 1930)

Μήτσου Αλεξανδρόπουλου,

Η Ρωσική Λογοτεχνία, Ιστορία σε τρεις τόμους
από τον 11^ο αι. μέχρι την Επανάσταση του 1917,
(Κέδρος, 1972).

Βασικά χαρακτηριστικά της Ρωσικής λογοτεχνίας

Η ρωσική φιλολογία επιδιώκει πέρα απ' την απλή ωραιότητα θρησκευτικούς, ηθικούς, φιλοσοφικούς σκοπούς...

Ο λογοτέχνης θεωρεί χρέος του να διδάξει και να φωτίσει τον αγράμματο, καθυστερημένο λαό του.

Βασικά χαρακτηριστικά της Ρωσικής λογοτεχνίας

Η ρωσική φιλολογία

είναι φιλελεύθερη κι επαναστατική,

έχει ηρωικό και μαρτυρικό χαρακτήρα,

ενώνει κατά τρόπο μοναδικό την οξύτατη ψυχολογική ανάλυση με την ακριβέστατη παρατήρηση και περιγραφή της εξωτερικής ζωής.

Βασικά χαρακτηριστικά της Ρωσικής λογοτεχνίας

μεγαλείο,
αποκάλυψη,
ευγένεια,
εξανθρωπισμός,
υπέρτατη υπαρξιακή αγωνία.

Βασικά χαρακτηριστικά της Ρωσικής λογοτεχνίας

Στον πυρήνα της αναδεικνύονται
τα πανανθρώπινα υπαρξιακά
ερωτήματα

για το νόημα της ζωής,
τη στάση απέναντι στο θάνατο,
την μοναξιά του ανθρώπου,
το δρόμο της σωτηρίας.

Βασικά χαρακτηριστικά της Ρωσικής λογοτεχνίας

χριστιανική ιλαρότητα,
συμπόνια και τρυφερότητα
για όλους ανεξαιρέτως τους ήρωες
που ζουν στο σύμπαν αυτό του ονείρου,
του πόνου και του πάθους.

Σύντομη αναδρομή στην παράλληλη εξέλιξη της Ρωσικής λογοτεχνίας και Ιστορίας

Βίαιο άνοιγμα στην Ευρώπη
επί Μ. Πέτρου και Αικατερίνης Β΄
τον 18^ο αιώνα.

Επαφή της ρωσικής διανόησης
με το πνεύμα του διαφωτισμού

Αλέξανδρος Α΄ (1801-1825) όραμα μεταρρυθμιστικό
– πίστη στην παγκόσμια αποστολή της Ρωσίας

Μετά την ήττα του Ναπολέοντα
επιστροφή στο πνεύμα του αυταρχισμού

Κίνημα των Δεκεμβριστών (1825)

Το αρχέτυπο του περιττού ανθρώπου

Αλεξάντρ Πούσκιν (1799-1837) **Ευγένιος Ονέγκιν**

Τύπος του περιττού ανθρώπου:

αρχέτυπο της ρώσικης ψυχής και συμπεριφοράς.

Πρόκειται για τον τύπο του καλοπροαίρετου, αλλά αδύναμου στη θέληση και ανίκανου για δράση ανθρώπου, που οδηγείται από αυτή την αδράνεια στην ψυχική διάλυση και στην παραίτηση.

Ομπλόμοφ, ήρωας στο ομώνυμο έργο του Ιβάν Αλεξάνδροβιτς Γκοντσάροφ (1812-1891),

Ρούντιν, στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ιβάν Τουργκένιεφ (1818-1883),

Σαρίντσεφ, του Λέοντα Τολστόι (1828-1910), στο «*Το φως καίει στο σκοτάδι*»

Ιβάνοφ και **Θείος Βάνιας** του Άντον Τσέχωφ (1860-1904),

Οι αλήτες στα έργα του Μαξίμ Γκόρκι

Σύντομη αναδρομή στην παράλληλη εξέλιξη της Ρωσικής λογοτεχνίας και Ιστορίας

Μεγάλη Αγροτική μεταρρύθμιση του 1862, με την οποία καταργήθηκε η δουλοπαροικία

Εποχή ραγδαίας αστικής ανάπτυξης

Κοινωνικο-πολιτικά ρεύματα:

Σλαβόφιλοι, με κύριο εκφραστή τους αδελφούς Ντοστογιέφσκι, που κηρύττουν πως η Ρωσία έχει ένα δικό της δρόμο, που είναι προορισμένος να φέρει την παγκόσμια λύτρωση,

και από την άλλη οι ριζοσπάστες με τους Ντομπρολιούμπωφ, Χέρτσεν, Σαλτικώφ-Σεντρίν, που κηρύττουν την ανάγκη για μια αγροτική επανάσταση.

Σύντομη αναδρομή στην παράλληλη εξέλιξη της Ρωσικής λογοτεχνίας και Ιστορίας

Κίνημα των ναρόντικων: προσήλωση στα ρωσικά ήθη και τους θεσμούς.

Δολοφονία του τσάρου Αλέξανδρου Β' (Μάρτης του 1881)

Περίοδος της μεγάλης άνθησης του ρωσικού μυθιστορήματος

Φιοντόρ **Ντοστογιέφσκι** (1821-1881)

Λέων **Τολστόι** (1828-1910)

Ιβάν **Τουργκένιεφ** (1818-1883)

Άντον **Τσέχωφ** (1860-1904)

Φ. Ντοστογιέφσκι (1821-1881)

Φυλάκισή του στο κάτεργο του Ομσκ
(1849-1853)

Αναμνήσεις από το σπίτι των πεθαμένων
(1860-1862)

Για το μαρτυρικό άνθρωπο, δεν υπάρχει άλλος δρόμος από την ευσπλαχνία και την αδελφική αγάπη, όπως έχουν κηρυχθεί και ενσαρκωθεί από τον ενανθρωπισμένο Χριστό. Η πίστη αυτή του Ντοστογιέφσκι αποτελεί τη συνθετική ύλη και τον δομικό άξονα του έργου του.

Φ. Ντοστογιέφσκι (1821-1881)

Με τον μύθο του Μεγάλου Ιεροεξεταστή, που επινοεί ο Ιβάν στους Αδελφούς Καραμαζόφ, αντιδιαστέλλεται από τη μια η ελευθερία της επιλογής κι επομένως και της ευθύνης, που προσφέρει ο Χριστός στον άνθρωπο, κι από την άλλη η αρμονική παγκόσμια κοινωνία που του προσφέρουν οι κοινωνικοί μεταρρυθμιστές, με αντάλλαγμα την συμμόρφωση και την εκχώρηση της ελευθερίας και της ευθύνης του.

Λ. Τολστόι (1828-1910)

Ανάλογα και στον Λέοντα Τολστόι, η αναζήτηση του Θεού και το χριστιανικό κοσμοείδωλο αποτελεί βασικό στοιχείο του έργου, αλλά και της ζωής του.

Λ. Τολστόι (1828-1910)

Οι άνθρωποι, από τους πιο φτωχούς και μικρούς κι ασήμαντους, ως τους άρχοντες και τους αξιωματούχους ή τους ισχυρούς της κοινωνίας, οι έγνοιες τους, οι φόβοι τους, οι ελπίδες τους, τα περιστατικά της ζωής τους, ζωντανεύουν με κάθε λεπτομέρεια, συνθέτοντας ένα απέραντο και παλλόμενο μωσαϊκό μορφών, ανάλογο στην έκτασή του με κείνο των ομηρικών επών, με τα οποία ο ίδιος ο Τολστόι αντιπαρέβαλλε τα έργα του *Πόλεμος και Ειρήνη* και *Παιδικά χρόνια, εφηβικά χρόνια*.

A. Τσέχωφ (1860-1904)

Οι ήρωές του καταφεύγουν στην καρτερική μελαγχολία και τη συγκρατημένη αποδοχή της μοίρας τους.

Νοσταλγία για την αγάπη και την επικοινωνία.

A. Τσέχωφ (1860-1904)

Τον Τσέχωφ τον ενδιαφέρει η δράση η εσωτερική που, όπως στη ζωή, προκύπτει από τις καθημερινές κουβέντες, τα καθημερινά πράγματα, κι όσα συμβαίνουν στη μνήμη, στην καρδιά, στο νου τις ώρες της σιωπής.

Ο Τσέχωφ έγραψε τον Επίλογο της ρεαλιστικής λογοτεχνίας.